

EVDE BAKIM

Doc. Dr. Ümran Dal
2015-2016 YBÜ

Evde sağlık bakımı, sağlığı geliştirmek, sürdürmek, düzeltmek ya da hastalık/sakatlığın etkisini en aza indirirken bağımsızlık düzeyini yükseltmek amacıyla, birey ve ailelere yaşadıkları ortamda sunulan kapsamlı sağlık hizmetlerini belirtir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal 2

Evde bakım hizmeti, birey ve ailenin fiziksel, duygusal, sosyal, ekonomik ve çevresel tüm boyutları ile ele alınmasını gerektirdiğinden multidisipliner ekip çalışmasını zorunlu kılmaktadır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal 3

Bu hizmetlerin verildiği bazı ülkelerde, hastanede tedavi hizmetlerinin sunulması sırasında, taburculuk ekibi ile koordineli olarak çalışan evde bakım ekibi;

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal 4

bireyin sağlık sorunu doğrultusunda hekim, hemşire, fizyoterapist, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, diyetisyen gibi profesyonellerden oluşmaktadır

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal 5

18 December 2006- monday

Summa Hospital
Home visit
(Physical therapist)

Doc. Dr. Umran Dal 6

Evde bakım

- Kronik hastalıkların izlem ve tedavisi,
- terminal dönem sorunları,
- fizik tedavi,
- konuşma ve solunum terapileri,
- bazı ilaç uygulamaları,
- total-parantral beslenme ve daha birçok gerçek ya da potansiyel sağlık sorunlarına yönelik hizmet gereksinimlerinin karşılanmasını amaçlamaktadır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

7

Evde Sağlık Hizmetleri;

Yatağa bağımlı hastalar, bedensel engeli nedeniyle evde tıbbi desteğe ihtiyacı olan, solunum sistemi hastalığı olan, kanserin son döneminde olan hastalara, ileri derecede kas hastalığı olan bireylere evinde ve aile ortamında sağlık hizmeti verir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

8

En çok verilen evde bakım hizmetleri ise diyabet, hipertansiyon, kalp ve dolaşım sistemi hastalıkları, kanser, felç, artrit, solunum sistemi hastalıkları, barsak ve idrar problemlerine yönelik hizmetlerdir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

9

Hastanelerde gerek hastaların ve ailelerin hastane sonrası yaşamlarında, tedavi ve bakımları sırasında karşılaştıkları sorunların çözümünde yol gösterebilecek, gerekse mevcut yatak kapasitesinden daha fazla kişinin yararlanmasını sağlayacak sistemli bir "taburculuk planlaması"nın yapılmadığı bilinmektedir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

10

Hastalar evdeki tedavi ve bakımları sırasında kendi kendilerine çözümlenemedikleri küçük-büyük birçok sorunla karşılaştıklarında, her defasında tekrar hastaneye başvurma gereksinimi duymakta, birinci basamakta veya ev ortamında çözümlenebilecek bu başvuruların sonucu olarak da hastaların bir kısmı tekrar hastaneye yatırılmaktadır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

11

Taburculuk planlamasının ve evde bakım hizmetlerinin yeterli olmamasının bir sonucu da hastaların hastanede kalış sürelerinin uzamasıdır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

12

Evde bakımın hedefleri; * hastaneye tekrar yatışları önlemek/azaltmak, ** bireyin fonksiyonel yeterliğini ve yaşam kalitesini artırmak, *** aile ve toplum için maliyeti azaltmaktır

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

13

Hemşire;

* hastane dışında-ev ortamında hasta ile ilişkisini sürdürür,
** primer bakım verici olarak fiziksel ve psikososyal değerlendirme yapar,

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

14

*** gereksinim saptar,
**** sağlık bakımı ve sağlık eğitimi verir,
***** her ziyarette düzenli kayıt tutar,
***** bilgileri hastane personeli ile paylaşır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

15

* Gerekli görülen konularda ekip üyelerinden destek alır, ** gerekli durumlarda planlananın dışında ev ziyaretleri veya telefon görüşmeleri gerçekleştirir, *** gerekirse hekim ile işbirliği yaparak hastanın tekrar hastaneye kabulünü sağlar.

16

- Evde sağlık hizmetleri randevu sistemine dayalı olarak yürütülür. Vakanın durumuna göre günlük, haftalık veya aylık dilimlerde hasta ziyaret edilerek bakım ve tedavileri düzenli olarak yapılır.
- Hastanın hangi sıklıkla ziyaret edilmesi gerektiği hekim tarafından belirlenir. Ayrıca lüzum halinde hastaların klinik tedavileri için hastaneye nakilleri yapılır. Hastaların sağlık ihtiyaçları ve hastalık halleri sona erene kadar gerekli bütün sağlık hizmetleri en iyi şekilde sağlanır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

17

- Yüzyıllardır hasta ve/ veya yaşlı bireylerin evdeki bakımının aile üyeleri tarafından karşılanması doğal bir bakım şekli olarak kabul edilmiştir

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

18

TARİHSEL GELİŞİMİ

- Evde bakım hizmetleri 1700'lerin sonunda dini gereklilik nedeniyle fakir hastaların evlerine düzenlenen ziyaretler şeklinde başlamıştır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

19

ABD'de evde bakımın gelişimi-1

- 1813 fakir hastaların evlerine düzenlenen ziyaretler (Benevolen Society)
- 1886'dan itibaren eğitilmiş hemşireler halk sağlığı hemşireleri, evde hemşirelik bakımı verirken ailelere de bakım konusunda eğitim vermişler. **Visiting Nursing Association (VNA)** kurulmuş

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

20

ABD'de evde bakımın gelişimi-2

- 1909, Evde bakım ilk kez sigorta tarafından ödenmeye başlanmış
- 1912'de Kızılhaç kırsal kesimler için ziyaretçi hemşirelik hizmeti
- 1924-1954 Evde bakımın katkılarıyla ölüm hızı ve enfeksiyon hastalıkları azalmış, kronik hastalıklar artmış, hastaneler popülerlik kazanmıştır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

21

ABD'de evde bakımın gelişimi-3

- 1955-1964 kronik hastalıklar, yaşlı nüfusun artması ve hastane masraflarının yüksek olması nedeni ile evde bakım yeniden popüler olmuştur.
- 1966, Evde bakım hizmetlerinin Medicare tarafından ödenmesi (65 yaş üstü bireylerde, federal sigorta sistemi)
- Medicaid: Yaşı dikkate alınmaksızın fakir insanların sağlık bakım harcamalarını karşılayan, eyalet sağlık sistemi

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

22

ABD'de evde bakımın gelişimi-4

- 1970, özel sigortaların evde bakıma yönelişi
- 1982, Ulusal Evde Bakım Birliği
- 1990-1997, evde bakım hizmetinin kapsamının genişletilmesi (laboratuvar testleri, diş tedavisi, x-ray olanakları)

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

23

ABD'de bugün evde bakım

- 20.000'e yakın evde bakım kuruluşu
- Taburcu olan hastaların %20'si evde bakıma gönderiliyor
- Tüm sağlık harcamalarının %5-6'sı evde bakım için harcanıyor
- **Evde Bakım Hemşireleri, hasta taburcu planlamasında rol alıyor**

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

24

Avrupa ve Diğer Ülkelerde Evde Bakım

- **Belçika'da** devlet ödüyor. Evde bakımın boyutları belirli bir skalaya bağlı olarak uzun dönem bakımda fiziksel ihtiyacın oranına göre belirleniyor.
- **İrlanda'da** evde bakım, genel sağlık hemşireliği, fizyoterapi, ev yardımı, eve yemek hizmeti gibi geniş kapsamlı bir şekilde veriliyor.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

25

Türkiye'de Evde Bakım

- Life Home Health Care (1996)
- Eczacıbaşı Evde Bakım Hizmetleri (2001)
  - Medline
  - İstanbul Evde Destek Merkezi

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

26

NEDEN EVDE BAKIM?

- Nüfusun demografik yapısındaki değişiklikler, değişen sağlık sorunları, sunulan sağlık hizmetleri ve gelişen sağlık teknolojisinin dikkate alınması gerekmektedir

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

28

Demografik eğilimler ve sağlık sorunları:

- Tedavi olanaklarının eskiye göre artması hastalıklara bağlı ölümlerde görece bir azalmaya; doğuştan beklenen yaşam süresinin uzamasına yani nüfusun yaşlanmasına ancak buna koşut olarak kronik ve dejeneratif hastalıkların artmasına neden olmaktadır

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

29

- Giderek artan yaşlı nüfus, bakıma gereksinimi olan kronik hastalıkların artışı anlamına gelmektedir.
- İleri derecede yaşlı ve kronik hastalığı olan hastalar ile özürli bireylerin bir bölümü, tıbbi bakım gereksinimlerinin yanında, çoğunlukla günlük yaşam aktivitelerinde de bağımlı durumda olan gruplardır

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

30

FAYDALARI NELERDİR?

- Aile ekibin bir parçası olur
- Birey sevdiği yemeği yiyebilir
- Birey günlük yaşamını sürdürür.
- Sosyo-ekonomik konumu etkilenmez.
- Hastane enfeksiyonları önlenir.
- Komplikasyon oranı azalır.
- Gereksiz harcamalar, zaman ve iş gücü kaybı azaltılır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

31

- Kronik hastalık, sakatlık ve cerrahi müdahale uygulanan olgularda hastanede tedavi hizmetlerinin sunulması sırasında, taburculuk ekibi ile koordineli olarak çalışan evde bakım ekibi oluşturulmalıdır .

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

32

- Bakım vermek amacıyla ev ortamına giren sağlık profesyonellerinden, hasta birey ile birlikte diğer aile üyeleri de sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesi anlamında yararlanma olanağı bulunacağından, evde bakım hizmetleri sağlıklı aile ve sağlıklı toplum amacına ulaşmada da bir araç olarak düşünülebilir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

33

EVDE BAKIM HEMŞİRESİ KİMDİR?

- Evde bakım hemşireliği, toplum sağlığı hemşireliğinin bir alanıdır
- Evde bakım hemşireliğinde primer amaç; hastalığı önlemeye yardımcı olmak ve hastanın iyilik halini geliştirmektir.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

34

EVDE BAKIM HEMŞİRESİ

- Amerika'daki evde bakım hemşireleri Amerikan Hemşireler Birliği ve Toplum Sağlığı Hemşireliği standartlarına göre hizmet vermektedirler.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

35

Evde Bakım Hemşireliği Standartları -1

- Evde bakım hizmetlerinin organizasyonu
- Teori
- Veri toplama
- Tanılama
- Planlama
- Uygulama

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

36

Evde Bakım Hemşireliği Standartları -2

- Değerlendirme
- Bakımın sürekliliği
- Disiplinler arası işbirliği
- Profesyonel gelişme
- Araştırma
- Etik

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

37

EVDE BAKIM HEMŞİRESİNİN SORUMLULUKLARI-1

- Öncelikle bir sağlık kuruluşunda doğru teşhisin konulduğundan, uygun tedavi planının varlığından haberdar olmalı
- Varsa ilaç uygulamalarını düzenli yapmalı
- Varolan veya oluşan semptomları erken dönemde fark edip önlemeli

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

38

EVDE BAKIM HEMŞİRESİNİN SORUMLULUKLARI-2

- Hastayı düzenli olarak izleyip gelişimini değerlendirmeli
- Değerlendirme sonucu elde edilen verilerle evde bakım koşullarına uygun düşen hemşirelik sürecini planlamalı, uygulamalı ve değerlendirmeli
- Tüm bu uygulamaları etik ilke ve kodlara dayanarak yapmalıdır

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

39

Etik ilkeler

- Özerklik
- Yararcılık
- Kötü davranmama
- Doğruluk
- Adalet
- Sadakat
- Bireye saygı

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

40

- Uygulanan birçok tanı, tedavi ve bakımla ilgili uygulamalar evde bakım alan birey ve evde bakım ekibinin ortak kararları ile oluşur
- Evde bakım alan bireyden rızasının alınması, yazılı izin alma tanı ve tedavi işlemleri kadar önemlidir

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

41

- Hastanın savunmasız olması nedeniyle; evde bakım verenler, aileler ve arkadaşları etik sorumlulukları yerine getirmeli, zararlı davranışlarda bulunmamalıdır.
- Evde bakımda hasta hakları ihmal edilmemelidir
- Finansal kaynak sağlanmadıkça hastaya hizmet sağlanamaz

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

42

Eğitim kapsamında- 1

- Mevcut sağlık sorunları/hastalık ve prognozu
- Hastalık ya da sağlık sorununun g¼nl¼k yaşam aktiviteleri ¼zerindeki etkisi
- Tedaviler, ilaç uygulamaları ve yan etkileri
- Geleēebilecek komplikasyonlar ve acil durumlar

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

43

Eğitim kapsamında-2

- Bakıma y¼nelik uygulamaların ev ortamına g¼re d¼zenlenmesi, uygun araç ve gereçler
- Bakım verirken dikkat edilecek noktalar
- Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve ¼z-bakım
- Stresle bař etme ve problem çözme yetisi

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

44

Eğitim kapsamında-3

- Sosyal destek sađlanabilecek kuruluřlar
- Acil ve kriz durumunda yararlanılabilecek merkezler, kuruluřlar
- Rehabilitasyon ve hastanın kendi olanakları içinde yapabileēi boş zaman aktiviteleri
- S¼recin t¼m uygulama aşamaları ile ilgili KAYITLAR tutulmalıdır.

Yrd. Doc. Dr. Umran Dal

45

TEŐEKK¼RLER

Animation Factory
MEMBERS ONLY